

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ У ХОДІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ

Аспірант Набульсі Хусейн Наєф
Наук. керівник доц. Малаховський Ю.В.
Кіровоградський національний технічний університет

Ринкова орієнтація економіки викликала суттєві зміни системи формування, розподілу та використання доходів, значно розширила перелік інституційних одиниць, що функціонують у системі національної економіки, ускладнила зв'язки між ними, зажадала докорінного перегляду сутності головних потоків коштів реального сектору економіки, між інституційних зв'язків, матричних форм представлення процесів витрат та випуску продукції в національному і регіональному масштабах, включення до балансових розрахунків на національному та регіональному рівнях елементів рахунків капіталу, фінансових рахунків. Зміна системи функціонування доходів інституційних одиниць, перехід на міжнародні стандарти складання статистичної звітності, широке запровадження системи національних рахунків (СНР) стали передумовою значного оновлення та розширення переліку напрямів національних та регіональних досліджень.

Сьогодні кардинальними напрямками таких досліджень визнано встановлення структури заощаджень, інвестицій та фінансових розрахунків між секторами, а також розробка методологічних прийомів їх взаємного ув'язування з метою забезпечення максимальної достовірності передбачень можливих сценаріїв економічного розвитку на різному рівні господарювання. Розширення переліку рівноправних економічних агентів робить принципово можливим описати кругообіг доходів у процесі продуктивної діяльності, створення доданої вартості, розподілу доходів, їх перерозподілу, споживання у вигляді послідовної зміни координат матриці «фактори виробництва – інституційні установи – сектори виробництва». У достатньо повній мірі вимогам врахування особливостей функціонування системи доходів у національній економіці відповідає СНР – сукупність показників послідовного та взаємопов'язаного опису найважливіших процесів і явищ економіки: виробництва, доходів, споживання, нагромадження капіталу та фінансів, що відбуваються в умовах ринкових відносин.

Вивчення досвіду, проблем та перспектив використання інструментарію системи національних рахунків ООН дозволяє зробити висновок, що їх використання є потужним засобом оцінювання результативності та ефективності процесу розбудови України за найбільш довершеними сучасними соціально-економічними моделями.

Складені за розробленими методиками, доповнені, у випадку необхідності, іншими даними, складні балансові побудови, наприклад, фінансова матриця соціальних рахунків України, можуть бути використані для розрахунку креативних показників формування людського капіталу, диференційних розрахунків соціальних макровитрат для різних верств населення. Баланс активів і пасивів національної економіки, у випадку його інтеграції з рахунками потоків, забезпечує аналітикам можливість здійснювати моніторинг і поглиблений аналіз ефективності господарювання на певному рівні функціонування інституційних одиниць, економічних та фінансових умов діяльності і поведінки інституційних агентів. Окрім можливості здійснити оцінку сукупної вартості багатства країни, створюються можливості дослідити фактори, що визначають поведінку домашніх господарств, оцінити розподіл багатства та ліквідності, розрахувати низку коефіцієнтів для фінансових корпорацій, центрального банку. Не фінансові корпорації мають змогу оцінити співвідношення вартості поточних активів і короткотермінових зобов'язань, відношення ринкової вартості корпоративних акцій до їх скоригованої балансової вартості. Зверх того, з'являється змога здійснювати специфічні види досліджень, наприклад, екологічний облік, а саме отримувати наочну картину того, як саме використовується природний або рукотворний актив за умови збереження його стабільного стану.